

Obecny stan negocjacji rolnych Rundy Milenijnej

**Janusz Rowiński
Katarzyna Chmurzyńska**

Warszawa, 10 grudnia 2010 r.

Główne tematy negocjacji rolnych

1. Subwencjonowanie eksportu rolnego
2. Dostęp zagranicznych produktów do rynków
3. Subwencjonowanie rolnictwa

Subwencjonowanie eksportu rolnego

Przypuszczalne wyniki negocjacji: likwidacja wszystkich form wspierania eksportu rolnego do końca 2013 roku.

Przypuszczalne skutki dla UE i Polski:

1. Ograniczenie eksportu rolnego poza obszar UE do produktów, które będą konkurencyjne na rynkach międzynarodowych bez subwencji eksportowych;
2. Utrata części rynku międzynarodowego;
3. Utrata możliwości przywracania równowagi na rynkach wewnętrznych UE za pomocą subwencjonowanego eksportu rolnego.

Dostęp zagranicznych produktów do rynków UE

Przypuszczalne wyniki negocjacji:

1. Redukcja ceł na artykuły rozdz. 1-24 taryfy celnej w ciągu sześciu lat co najmniej o 54%. Większość ceł w przeliczeniu na cła ad valorem wynosić będzie nie więcej niż 20-30%;
2. Wprowadzenie instrumentu „produkty wrażliwe”, który dotyczy nie więcej niż 4% linii taryfowych. Obniżki ceł o 2/3, 1/2 lub 1/3 niższe od standardowych. Konieczność uruchomienia dodatkowych kontyngentów preferencyjnych;
3. Ograniczenie stosowania linii SSG do 1% linii taryfowych (UE – 7 linii). Po siedmiu latach likwidacja SSG.

Liberalizacja dostępu do rynku UE

Cła związane	Cła po obniżce
Wyższe niż 0, niższe lub równe 20%	Wyższe niż 0, niższe lub równe 10% (obniżka o 50%)
Wyższe niż 20%, niższe lub równe 50%	Wyższe niż 8,6%, niższe lub równe 21,5% (obniżka o 57%)
Wyższe niż 50%, niższe lub równe 75%	Wyższe niż 18%, niższe lub równe 27% (obniżka o 64%)
Wyższe niż 75%	Wyższe niż 17,5%, a niższe lub równe 100% (obniżka o 70%)

Dostęp zagranicznych produktów do rynków UE

Przypuszczalne skutki negocjacji dla UE i Polski:

1. Utrata części rynku wewnętrznego UE (cła ad valorem w wysokości 20-30% mogą być zbyt słabą ochroną rynków podstawowych produktów rolnych) wskutek konkurencji rolnictwa innych regionów świata;
2. Niewielkie możliwości ochrony rynków zagrożonych destabilizacją ze względu na ograniczony zakres klauzuli ochronnej i listy produktów wrażliwych;
3. Wzrost powiązań rynków rolnych UE z rynkami międzynarodowymi;
4. Kilkuprocentowy spadek cen żywności, o niewielkim znaczeniu dla konsumentów natomiast o poważnym wpływie na dochody rolników;
5. Spadek produkcji rolnej państw członkowskich i w rezultacie zmniejszenie poziomu samowystarczalności żywnościowej.

Liberalizacja dostępu do rynku UE

Produkt	Cła związane	Cła po obniżkach
Wołowina chłodzona i świeża bez kości	85,2	25,6
Wieprzowina świeża i schłodzona bez kości	25,4	10,9
Brojlery 70% świeże lub schłodzone	22,4	9,6
Mleko chude w proszku	80,3	24,1
Masło	89,8	26,9
Ser tyłżycki	48,8	21,0
Jaja	76,0	22,8
Pomidory od 1 maja do 15 października	53,8	19,4
Jabłka	38,6	16,6
Świeże truskawki	12,8	6,4
Pszenica	59,4	21,4
Kukurydza	73,2	26,4
Cukier biały	168,7	50,6

Subwencjonowanie rolnictwa

Przypuszczalne wyniki negocjacji:

1. Poważne ograniczenie w ciągu sześciu lat dopuszczalnego wsparcia zakłócającego handel (obecnie 110 mld USD, po ograniczeniach 22 mld USD). Rzeczywiste ograniczenie byłoby mniejsze, bo UE nie wykorzystywała wszystkich możliwości wspierania;
2. Możliwość nieograniczonego wspierania rolnictwa subwencjami nie zakłócającymi handlu;
3. Przegląd sprawdzający, czy subwencje zaliczone do nie zakłócających handlu, w tym subwencji wspierających dochody rolnicze, rzeczywiście nie zakłócają handlu.

Subwencjonowanie rolnictwa

Przypuszczalne skutki dla UE i Polski:

1. Utrata możliwości regulowania poziomu produkcji za pomocą subwencji;
2. Konieczność ograniczenia środków wspierających rolnictwo za pośrednictwem rynku i zwiększania subwencji bezpośrednio zwiększających dochody;
3. Część posiadaczy gruntów będzie rezygnowała z produkcji, zadowalając się niezależnymi od produkcji subwencjami wspierającymi dochody.

Wnioski

1. Wejście w życie pakietu postanowień Rundy Doha byłoby radykalną zmianą dotychczas prowadzonej WPR, ponieważ oznacza rezygnację z unijnych rynków rolnych w ciągu kilku lat. W nowych warunkach rolnictwo unijne będzie musiało konkurować z rolnictwem innych regionów również na rynku wewnętrznym;
2. Izolacja wewnętrznych rynków rolnych nie była fanaberią, lecz wynikała ze świadomości, że rolnictwo europejskie jest na bardzo wysokim poziomie technicznym, ale produkuje drożej niż rolnictwo wielkoobszarowe i wielkotowarowe wielkich eksporterów zamorskich. Pozycja konkurencyjna rolnictwa UE pogarsza się wskutek możliwości szybkiego transportu i nowych technik konserwacji żywności;

Wnioski c.d.

3. Izolacja zabezpieczała rynki rolne UE przed niekorzystnym wpływem rynków międzynarodowych i umożliwiała ich wykorzystywanie do łagodzenia braku równowagi rynkowej. Przyjęcie postanowień Rundy Doha spowoduje, że rynek unijny stanie się częścią rynku międzynarodowego z wszystkimi negatywnymi konsekwencjami tej decyzji;
4. Zgoda na spodziewane postanowienia Rundy Doha byłaby ryzykowna. Obawiać się należy, że rolnictwo unijne będzie walkę konkurencyjną przegrywało. Konsekwencją może być nie tylko wyraźny spadek produkcji rolnej w długim okresie, a co za tym idzie utrata samowystarczalności żywnościowej oraz zmiana charakteru wiejskiej przestrzeni produkcyjnej i krajobrazu wiejskiego;

Wnioski c.d.

5. Przyjęcie postanowień Rundy Doha oznacza poważne ograniczenie możliwości prowadzenia polityki rolnej, gdyż państwa WTO będą decydowały, w jaki sposób UE może wspierać rolnictwo, a jakie formy wspierania są niedopuszczalne;
6. Największe ryzyko polega na tym, że UE nie ma możliwości wycofania się z przyjętych zobowiązań. Oznaczałoby to rezygnację z członkostwa w WTO;
7. Czy UE powinna zaakceptować porozumienia rolne Rundy Doha takiej treści, jaka wynika z dokumentów Rundy?

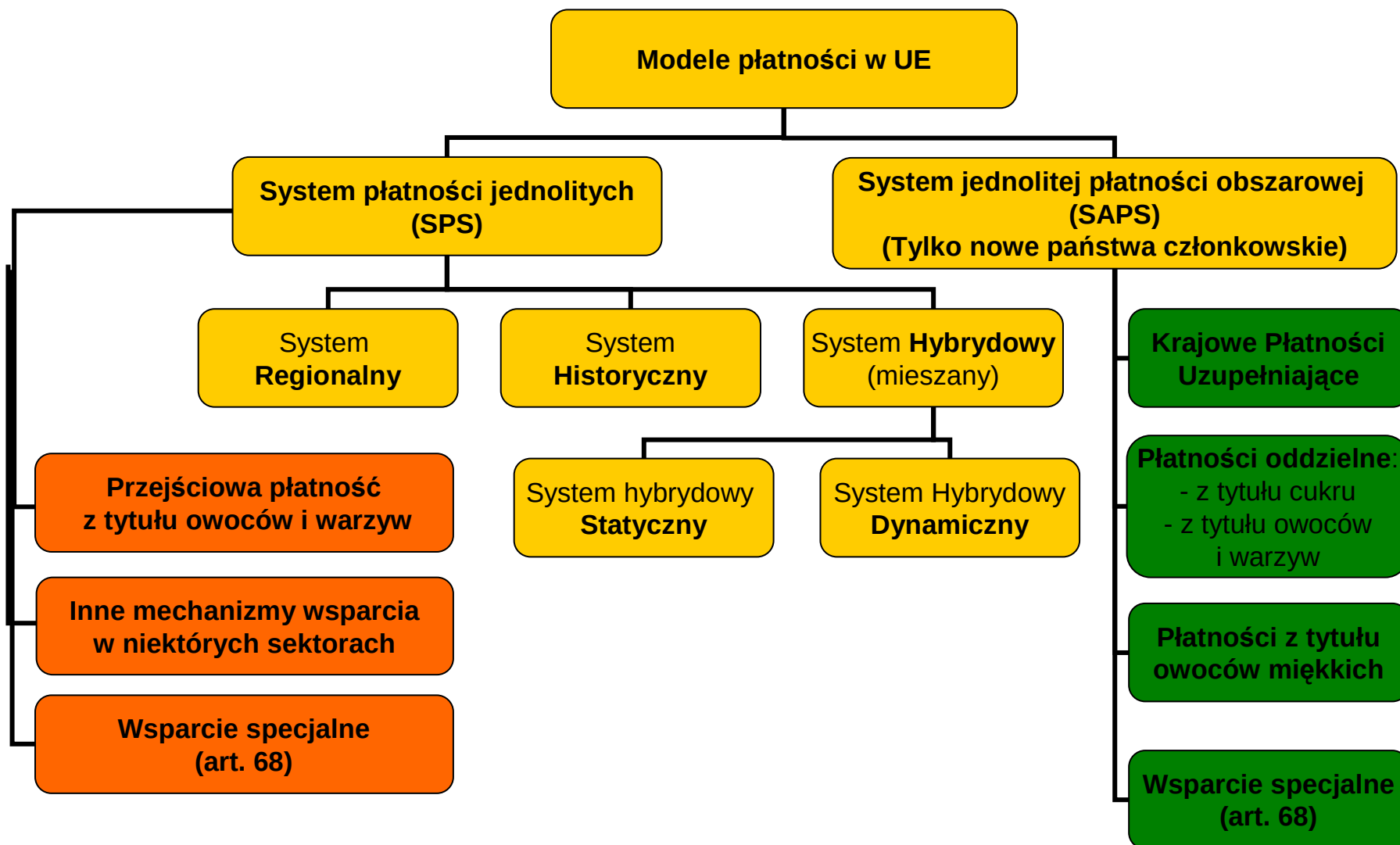
Model WPR po 2013

Dwa filary:

- I filar – płatności bezpośrednie: wsparcie dochodów i dóbr publicznych, „dostarczanych” przez rolnictwo. Instrumenty rynkowe tylko jako siatki bezpieczeństwa (*safety net*), gdy ceny spadają do bardzo niskiego poziomu;
- II filar – fundusze: finansowanie zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, zrównoważonego gospodarowania zasobami naturalnymi, wspieranie konkurencyjności.

Modele płatności bezpośrednich obowiązujące w UE

Płatności bezpośrednie

Stanowisko Polski:

Jednolita stawka na jednostkę powierzchni na obszarze całej Unii Europejskiej.

Płatności bezpośrednie c. d.

Propozycje Komisji

1. Wspieranie **dochodu podstawowego** (*basic income*) za pomocą **płatności podstawowej**, niezależnej od produkcji. Jednakowy poziom wsparcia wszystkich rolników państwa członkowskiego lub regionu. Płatność jest wypłacana, jeśli jest przestrzegana zasada zgodności środowiskowej (*cross-compliance*). Podstawa wypłaty — uprawnienia, które mogą być przekazywane wraz z ziemią. Wprowadzenie pułapu ograniczającego płatności dla dużych gospodarstw.

Płatności bezpośrednie c.d.

2. Wspieranie **ochrony środowiska** – „zielona” premia, wypłacana na całym obszarze UE za proste, pozaumowne, jednoroczne działania rolnośrodowiskowe.
3. Wspieranie zrównoważonego rozwoju **rolnictwa w regionach o niekorzystnych warunkach naturalnych** – **płatność dodatkowa** w wysokości zależnej od obszaru.
4. Regiony znajdujące się w **trudnych warunkach**, w których specjalne systemy rolnictwa mają szczególne znaczenie ekonomiczne lub społeczne – możliwość **ograniczonego wsparcia zależnego od produkcji** (obszar upraw, pogłowie).

Płatności bezpośrednie c.d.

5. Drobni rolnicy – minimalny poziom płatności bezpośrednich w regionach zagrożonych bezrobociem.

Wsparcie powinni otrzymywać tylko „aktywni rolnicy”

Wnioski

1. Obecne propozycje Komisji są ogólnikami. Natomiast najprawdopodobniej propozycje szczegółowe będą niekorzystne dla Polski, gdyż polscy rolnicy będą nadal otrzymywali znacznie mniejsze płatności bezpośrednie niż w wielu innych państwach członkowskich.
2. Polska powinna w najbliższym czasie wykonać dla potrzeb negocjacyjnych wielowariantowe rachunki symulacyjne systemu płatności, oparte na propozycjach Komisji. Wówczas pozycja negocjacyjna byłaby znacznie silniejsza.

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
I GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

Dziękujemy za uwagę

rowinski@ierigz.waw.pl

chmurzynska@ierigz.waw.pl